

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ausführliche Schwedische Grammatik

Dieterich, Udo Waldemar

Stockholm [u.a.], 1840

Ur: Religionens-Tal, af J. O. Wallin, 3:dje delen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62596)

högsta domaren, hvares ställe hon företräder, hvares dom henne förestår. Hvad belöning väntar denna styrka? Att i en lugn själ bära ett tröstande samvete, att sjelf en dag njuta rättvisa, om icke förr, i grafven, att ställa sig trygg inför hämnarens ansigte. Sådan bör en domare vara. Sådan var denne man. Sådan nämner jag honom, utan att befara, det en enda suck skall förebrå mig att icke hafva talt sanning.

*Ur: Religions-Tal, af J. O. Wallin,
3:dje delen.*

Ära åt fäderneslandet! Ur manliga bröst utgår denna önskan klar, oafslätlig, mäktig; ty den har sitt ämne alltid för sig, och sitt fält alltid omkring sig, och sin fullbordan alltid med sig. — Lyckan är mångtydig, obestämd till innehåll, art och medel, och den ligger ej i människohand. Äran är en, och sig städse lik, sitt eget vittne, ändamål och försvar, sin egen grund, sammanhållning och höjd; den lefver och rör sig inom den fria, rena, starka viljans fridlysta område; den är lika ovansklig, som osviklig, antingen den bor i dygdens handling eller i vishetens tanke, antingen den upplifvar människovännens hjerta eller medborgsmannens nit, antingen den frambäres på sanningens tunga eller den tappres klinga. Och sådan den är för människan enskild, sådan och till sin art ingen annan måste den vara hos ett folk samfäldt, om ej annars allt begrepp förvirras. Och uppenbarar den sig hos de fleste dess medlemmar, såsom inneboende anda och obedrägligt kännemärke, då har ett folk ära. Hvari ligger den? Den ligger i eget medvetande och andras erkännande, ej blott af tillvarelse, men af värde. Det är ett medvetande och ett erkännande af sjelfbestånd och frihet, kraft och mod, ädel trohet och oqvad rättfärdighet, och helig vördnad både för minna

nena

nena af ett fordom och pligterna af ett nu. Ett folk, som ej har en sådan sjelfkänsla inom sig, och ett sådant anseende utom sig, — antingen det i slafvisk undergifvenhet krälar för fremmande våldsmakt, eller i oberömligt lugn samlar och betryggar medlen för djurlifvets njutningar, eller i låg beräkning lika lätt knyter och bryter sina förbindelser, eller i barbariskt öfvermod nyttjar makten, ej att upplyfta men att förtrycka menskligheten, eller i neslig feghet fruktar och flyr faran mera än vanhedren, eller i föraktlig liknöjdhet trampar glorrika fäders mull och lemnar deras namn befläckadt, deras vårdar vanhelgade åt allt mer urartande afkomlingar, — ett sådant folk är utan ära; det har ej uppfyllt sin menskliga bestämmelse; det förverkar och förspiller stundeligen både rättigheten att lefva och kraften dertill; det utplånar sig sjelft ur de varandes och verkandes tal, — och, om det än står qvar några stunder ibland dem, är det såsom ett stillastående träsk, hvarur pestens ångor stiga, till dess konstens väldiga hand afleder det, så att man knappast ser rummet hvar det stod, — och lyfter det sig i skenbar storhet, trotsande några ögonblick ännu, öfver nejden, är det såsom en utbränd vulkan, hvilken, efter verkställda förödelse, sammantörstar i sitt eget djup, — och vill det, med kall, ensidig klockskap, leda verldsloppet ännu i mörka timmar, är det som en blek, förtorkad måne, hvilken, sjelf utan värma och kärne, har ingen fruktbarhet att gifva, och, prisad endast af natten, skall, för en snart anbrytande dag, med blygd glömma sitt urgröpta dödshufvud. O! det gifves för ett folk ingenting högre, dyrbarare, väsendtligare än äran. Hon är den stora statsangelägenheten, för hvilken dess gamle må rådpläga, och de unga männer väpna sig, — den dyra riksklenoden, hvarförutan ingen dess förstekrona har glans, ingen dess hjeltelager friskhet, ingen dess borgardygld lif, — den oestergifliga hufvudskatten, hvilken allt folket måste erlægga, hvilken alla dess medlemmars händer och hjertan och tankar och tungor skola frambära, förkofra, församla till ett gemensamt bästa. Och den, som icke församlar,

han förskingrar: den fege, duglöse, egennyttige, oredlige, — den, som misskänner sitt folks värde, eller missaktar dess höghet, eller missleder dess omdöme, eller missbrukar dess tillförtroende, eller missfirmar dess härlige och store, dess hjeltar, snillen och vise, — han är sitt lands förrädare och vanbörding. Dess rätta barn glädja sig åt dess ära, arbeta deruppå, hedra sig deraf, lefva och dö därför. Hon är, af hvad de i tiden förefunno och der efter sig qvarlåta, det enda ovärderliga och oförtytterliga. Allt öfrigt kan ett folk skuldlöst förlora, men äran ej utan eget förvällande. Så länge hon utgör andan af samhällets kropp, skall hälsa genomströmma ådrorna, och lifvets mankraft och värma bo i ådrorna. De kunna blöda; men i sköna ärr tecknar hon då endast djupare sina minnen och löften. De kunna förblöda; men anden, okufvad, okränk, räddad åt sin odödlighet, skall ropa ännu i den sista förrinnande blodsdroppan: Ära åt fäderneslandet! Ära — äfven utan lycka!!

Men ock — Lycka åt fäderneslandet! Det är en suck, som ej kan undertryckas; den stiger förtröstansfull och varm från ett ädelt folks alla bröst. Äran ligger i dess egen hand; lyckan i Guds. Men skulle vi tvifla, att Han, som efter heliga lagar bestämmer lotterna, ställer den sednare i sammanhang med den förra, hvilken Han i vishet och nåd finner tjenligast för ett folks både förädling och bestånd? Skulle vi ej tro, att, så länge det bevarar sin ära oförkränkt, så länge det med ädel kraft och manligt mod och oqvald rättfärdighet vårdar sitt sjelfbestånd utan fåfångans öfverdåd, brukar sin frihet utan lättsinnets yra, utvecklar sitt menniskovärde utan ensidiga fördomar, usla begär och sjelfgjorda behof, — så länge är det en röst, som genomljudar dess häfder och ropar till dess medborgsmän och hälsar dess ännu ofödda barn, — en röst af höjden: Jag ville vara deras Gud, och de skola vara mitt folk? Äro ej både heliga och verldsliga tideböcker fulla af bevis för denna upplyftande, men ock varnande sanning? — Synd är högsta vanära, ett vanärande af den Heliges majestät och derigenom af Hans med vårt slägte åsyftade ändamål; därför är synd ett folks förderf, —

den skiljer människan från Gud, rycker henne bort från Guds vägar, vård och välbehag: huru kan hon då annat än förvillas, förstöras, förtappas? — Dygd är högsta ära; den är ett genom tiderna och slägterna fortklingande: Ära vare Gud i höjdene, och frid på jordene och människomen en god vilje! derföre är dygden vilkoret och grundvalen och måttstocken för ett folks lycka. Ett dygdigt folk kan, såsom sådant, aldrig heta olyckligt. Det kan råka i nöd, i faror, i betryck, men aldrig känna sig hjälplöst i nöden, eller hopplöst i faran, eller förnedradt i betrycket. Måste det ock understundom, lika som den enskilda människan, genomgå svåra pröfningar, att det ej må falla af till fremmande gudar, från sina fäders Gud och anda och kraft, så går det endast renare och starkare ur profvet. Det misströstar ej om sin lycka, så länge det lefver i sin ära, ty då ser det upp, med samma tillförsigt i alla skiften, till Honom, som, äfven i denna betydelse, icke är de dödas Gud, men deras, som lefvande äro. Han, som från sin eviga thron skådar neder till människors barn, Han öfvergifver ej dem, som ej öfvergifva sig sjelfva. Han hafver i sitt våld både himmelens skyar och djupsens källor, och utgjuter välsignelse tillfyllest, då Hans tid är inne. Der människomakt är lam, och människovishet rådvill, der vet Han medel, och öppnar utvägar, och gifver lycka. Väl det folk, som ej förspiller, ej heller missförstår sin rätta lycka! Den ligger ej i njutningars mångfald, inkräktningars vidd, rikedomars öfverflöd, otamda begärelsens hinderlösa framfart och obundna krafters vilda spel; men i redligt förvärfvande och betryggadt åtnjutande af lifvets både nödtorfter och behag, i helig aktning för andras rätt under lofflig omtanka för eget väl, i allas likhet inför lagen och lagens hägn åt alla som det ej förverkat, i behofvets måtta, i begärens förnöjsamhet, i sedernas renhet, i sanningens välde, och det förträffligas afunds fria omtäflan, och alla ädla krafters fria utveckling, och alla goda eller stora tankars främjade väckelser och ostörda meddelanden. Så, allena så, fäster sjelfständig lycka sin bostad i ett land, ty der mötas godhet och trohet, der kyssas rättfär-

dighet och frid; der bor vishet och kraft på thronen, endrägt och trefnad i hyddan, gudsfruktan och kärlek allestädes, i hjerta som gerning. Skulle vi ej då, i sådant sinne, utropa med känslans fullhet: Lycka åt fäderneslandet! Lycka — men blott med ära!

*Ur: Tal vid särskilta tillfällen, af
E. Tegnér.*

Lärarens kall är visserligen både ansvarigt och mödosamt; men hvad som på andra sidan äfven gör det angenämt, är den omständigheten, att han ständigt lefver bland ett uppväxande slägte, bland ungdomen, som merendels har ett öppet sinne, ett friskt mod och en ofördunklad åsigt af lifvet. Pindarus säger om de saliga, att i deras land fins det ingen annan årstid än våren; och äfven lärosätet har i detta afseende en fortfarande vår. Men våren är en ömtålig årstid, och blomningsdagarna fordra fördubblad omsorg. Varen derföre varsamme; ty om blomman vanvårdas, så ger hösten inga frukter. Erukten Gud; ty Gudsfruktan är icke endast vishetens begynnelse, utan äfven dess fulländande, för den, som fattar henne rätt. — Ären Konungen; ty i vårt land är Konungen blott den personliga bilden af folkets Majestät, och när vi hedra Honom, hedra vi med detsamma oss sjelfva. — Vörden edra Lärare; ty det är dock för er, som de arbeta, och deras kall är icke så lätt som J tilläfventyrs föreställen er. Bekymret sitter ofta på lärostolen, och när timmen är förbi, är dagens arbete derföre icke slutadt. — Varen flitige; ty flit är framgångens moder, lifvet är kort, men konsten lång; den som förspilt tiden, han har bortspelt sitt arf, huru rik han i öfrigt må vara. Räknen ej heller för mycket på en lättare fattningsförmåga eller på större gåfvor, som skulle ersätta försummelsen. De stora gåfvorna äro skänkta åt